

ISBN: 978-625-7854-51-1

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 355

Düşünce

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Ayhan Demir

Editör

Hakan Arslanbenzer

Düzeltili

Ayşe Nur Rana

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Kasım 2020
İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212 612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212 412 17 00

© Orijinal adı *Sjecanja: Autobiografski Zapis* olan bu kitabın Türkiye’de tüm yayın hakları Telif Sözleşmesi gereği Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.’ne aittir.

Tarihe Tanıklığım

Otobiyografik Kayıtlar

ALİYA İZETBEGOVİÇ

TÜRKÇESİ

İBRAHİM HAKAN AYDOĞAN

AZRA BLEKİÇ AYDOĞAN

KETEBE

Aliya İzetbegoviç

8 Ağustos 1925 tarihinde Bosna Hersek'in Bosanski Şamats kentinde dünyaya geldi. İki yaşında iken ailesi ile birlikte hayatının geri kalan kısmını geçireceği, Saraybosna'ya taşındı. 1944 yılında liseden mezun oldu.

Gençlik yıllarında İslami çalışmalara ve Müslümanların sorunlarına ilgi gösterdi. 1946 yılında, El Hidaye Teşkilatı'nın gençlik kolları konumundaki, Genç Müslümanlar (Mladi Müslümani) teşkilatına üye olduğu gerekçesiyle, üç yıl hapse mahkûm edildi.

Hapisten çıktıktan sonra önce ziraat fakültesine gitti. Ardından buradaki eğitimi yarıda bırakıp, hukuk fakültesine kayıt yaptırdı. Daha sonra kendini entelektüel çalışmalara vererek, 1970 yılında *İslam Deklarasyonu*'nu yayımladı. On yıl sonra da *Doğu ve Batı Arasında İslam*'ı tamamladı. 1983 yılında, düşüncelerinden dolayı, bir kez daha 14 yıl hapse mahkûm edildi. Bu sürenin beş yılını hapiste geçirdi.

Yugoslavya'nın dağılma sürecinde Demokratik Eylem Hareketi (SDA) isimli partiyi kurdu, genel başkan seçildi. Komünist rejimin çökmesinin ardından, Haziran 1990'da yapılan ilk seçimde, Bosna Hersek Federal Cumhuriyeti Devlet Başkanı seçildi. Sırp ve Hırvat güçlere karşı yürütülen bağımsızlık savaşında başkomutanlık görevini üstlendi. 1995 yılında, savaşı sonlandıran Dayton Antlaşması'nı imzaladı.

1996 yılında yapılan seçimlerde, üçlü başkanlık konseyine seçildi. 2000 yılında sağlık problemlerini gerekçe göstererek, başkanlık görevinden istifa etti. Üç yıl sonra 19 Ekim 2003 tarihinde, Saraybosna'da vefat etti. Kovaçi mezarlığında, birlikte bağımsızlık mücadelesi verdiği şehitlerle birlikte, defnedildi.

Boşnakça yayımlanmış kitapları: *İslami Yeniden Doğuşun Problemleri-İslam Deklarasyonu* (Problemi Islamskog Preporoda-Islamska Deklaracija), *Doğu ve Batı Arasında İslam* (İslam Između Istoka i Zapada), *Özgürlüğe Kaçışım-Hapishaneden Notlar 1983-1988* (Moj Bijeg u Slobodu-Bilješke iz Zatvora 1983-1988), *Anılar-Otobiyografik Kayıt* (Sjećanja-Autobiografski Zapis), *Bosna Büyük Sırdır-Röportajlar 1989-1995* (Bosna je Velika Tajna-Intervju 1989-1995), *Bilgi ve Güç Zamanı-Röportajlar 1996-2003* (Doba Znanja i Strpljenja-Intervju 1996-2003), *Köle Olmayacağız-Konuşmalar 1990-1995* (Robovi Biti Nećemo-Govori 1990-1995), *Soğuk ve Acılı Barış Günleri-Konuşmalar 1996-2003* (Dani Hladnog i Gorkog Mira-Govori 1996-2003), *Dünyaların Kavşağında Bildiriler, Raporlar, Mesajlar, Mektuplar 1990-2003* (Na Razmeđu Svjetova-Izjave, Obračanja, Poruke, Pisma 1990-2003), *İnsan Seçiminin Onuru* (Dostojanstvo Ljudskog Izbora).

İbrahim Hakan Aydoğan

1986, Afşin doğumlu, gazeteci. Uzun yıllar ABD merkezli bir haber sitesinin editörü ve takiben Türkiye merkezli bir haber ajansının Bosna Hersek muhabiri olarak çalıştı. Hâlihazırda uluslararası bir şirket için tercüme ve yerelleştirme projesi üzerinde çalışıyor.

Azra Blekiç Aydoğan

1988, Saraybosna doğumlu, ekonomist. Kendi alanında Saraybosna Üniversitesi'nde yüksek lisansına devam etmekte bunun yanı sıra hukuk eğitimi almaktadır. Boşnakça, Türkçe ve İngilizce bilen Aydoğan, çeviri çalışmalarını sürdürmektedir.

İÇİNDEKİLER

Hayatımın Bir Kısmı.....	7
Bosna Hersek'in Kısa Tarihi	9
1. Bölüm	
Gençlik ve İlk Esaret.....	19
2. Bölüm	
Saraybosna Süreci	39
3. Bölüm	
Parti Kurma ve Yugoslavya'yı Yeniden Düzenleme Teşebbüsü.....	83
4. Bölüm	
Savaş Günlüğünden.....	147
5. Bölüm	
Srebrenitsa.....	285
6. Bölüm	
Savaş ve Müzakereler.....	307
7. Bölüm	
Dayton Günlüğü.....	357
8. Bölüm	
Dayton'dan Sonra	417

HAYATIMIN BİR KISMI

Buradakiler hayatımın belli kesitlerinden ibaret; çünkü hayatımın bazı kısımlarını unuttum, bazı kısımları da bana özel. Geriye kalanlar ise biyografiden çok tarihî kronoloji mahiyetinde. Hayatımı takip eden hadiselere ilişkin hikayeler, gerçek halleriyle, kendimize ait hikayeler ne kadar samimi ve doğru olabilirse o ölçüde anlatıldı.

Hatıraların nasıl kaleme alındığını bilmiyordum. Meşhur Churchill'in eserini okurken edebiyatın bu türünde, Churchill'in kendisinin de ifade ettiği üzere, yazarın tarihteki siyasi ve askerî gelişmeleri kendi şahsi tecrübeleriyle bağlantı kurarak yazdığını anladım. Bu nedenle de hatıralar her zaman subjektif görüşlerdir. Bu tarih değildir ve tarih, onu yaşayanlar tarafından yazılmamalıdır.

Kitap metninin nisbeten büyük bir kısmı, o döneme ait mektuplar veya mektupların kesitlerinden, konuşma ve mülakatlardan oluşuyor.

Bunlardan bazılarını bütün olarak almayı veya geniş şekilde sunmayı gerekli gördüm; zira bunlar benim cereyan eden hadiselere mesafesiz, hızlı ve bazen de anlık tepkilerim. Bunu yaparken, geçmiş olaylara şahitlik etmenin aslına en uygun yolunun bu olduğunu düşündüm. Üstelik bu sayede buna benzer yazılarda

sıklıkla görüldüğü gibi kendimi olduğumdan daha akıllı göstermekten de kaçınmış oldum.

Kısacası, bundan sonra gelenler tarihimizin zor bir dönemine ilişkin benim doğrularımıdır.

Aliya İzetbegoviç
Saraybosna, 31 Mart 2001

BOSNA HERSEK'İN KISA TARİHİ

Noel Malcolm'ın *Bosna Hersek'in Kısa Tarihi*¹
eseri temel alınarak yazılmıştır.

Bosna Hersek, 42.26° ve 45.15° kuzey enlemleri ile 15.45° ve 19.41° doğu boylamları arasındaki coğrafi konumda, Balkan yarımadasının Batı kısmında yer alır. Kuzey ve batıda Hırvatistan, doğu ve güneyde ise Sırbistan ve Karadağ ile sınır komşusudur. Yüzölçümü 51.129 kilometrekare, nüfusu 4.124.256² ve ortalama nüfus yoğunluğu ise kilometrekare başına 81 kişidir. “Hersek” tabiri genel anlamda Neretva nehri havzası için kullanılırken “Bosna” ise merkez, doğu ve batıdaki sahaları, yani ülkenin büyük kısmını temsil eder. Bosna Hersek'in siyasi sınırları 18 ile 19. yüzyıllardaki (1699-1879) bir dizi barış anlaşması ve sözleşme ile hukuki olarak belirlenmiştir. Bu sınırlar, 1943'te Yugoslavya Antifaşist Ulusal Kurtuluş Konseyi'nin (AVNOJ) ikinci oturumunda alınan kararla (Sutorina yakınları ile Bosansko Grahovo ve Bihaç bölgelerinde bazı küçük değişikliklerle birlikte) 1918 yılındaki sınırlar baz alınarak kabul edilmiştir.

1 Noel Malcolm, *Bosnia: A Short History*, New York University Press, 1996 (Türkçesi: *Bosna*, Çev. Aşkın Karadağlı, Om y., 2000).

2 1991 verileri. 2013 nüfus sayımına göre Bosna Hersek Cumhuriyeti'nin nüfusu 3.513.159'dur. [e.n.]